

V Bruseli 21. júna 2021
(OR. en)

9837/21

COPS 232
CIVCOM 104
POLMIL 90
CFSP/PESC 597
CSDP/PSDC 319
RELEX 564
JAI 730

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Č. predch. dok.:	9678/21 COPS 226 CIVCOM 101 POLMIL 87 CFSP/PESC 574 CSDP/PSDC 308 RELEX 537 JAI 710
Predmet:	Závery Rady o prístupe EÚ ku kultúrnemu dedičstvu v konfliktoch a krízach

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o prístupe EÚ ku kultúrnemu dedičstvu v konfliktoch a krízach, ktoré Rada schválila na svojom zasadnutí 21. júna 2021.

**ZÁVERY RADY O
PRÍSTUPE EÚ KU KULTÚRNEMU DEDIČSTVU V KONFLIKTOCH A KRÍZACH**

1. Rada pripomína svoje závery z 8. apríla 2019 o strategickom prístupe Európskej únie (EÚ) k medzinárodným kultúrnym vzťahom a opätovne potvrdzuje svoju podporu začleneniu medzinárodných kultúrnych vzťahov do zahraničnej a bezpečnostnej politiky EÚ. Rada v tejto súvislosti víta koncepciu EÚ pre kultúrne dedičstvo v konfliktoch a krízach, ktorá významne prispieva k posilneniu strategického prístupu EÚ k mieru, bezpečnosti a rozvoju.
2. Rada uznáva úlohu kultúrneho dedičstva ako dôležitého prostriedku na dosiahnutie mieru, demokracie a udržateľného rozvoja tým, že podporuje toleranciu, vzájomné porozumenie, zmierenie, medzikultúrny dialóg a dialóg medzi náboženstvami, zmierňuje sociálne napätie a bráni opätovnému vyústeniu napätia do násilného konfliktu. Rada zároveň takisto uznáva, že kultúrne dedičstvo možno použiť ako spúšťač a cieľ v konfliktoch a krízach a môže byť predmetom dezinformácií alebo manipulácie s informáciami.

Rada zdôrazňuje význam informovanosti o kultúrnom dedičstve a jeho ochrany ako súčasti prístupu citlivého ku konfliktom, a to vo všetkých fázach konfliktov a kríz. Ochrana a zachovávanie kultúrneho dedičstva, ako aj podpora rešpektovania kultúrnej rozmanitosti sú základom predchádzania násilnému extrémizmu, boja proti dezinformáciám a vytvárania pozitívneho dialógu a začlenenia. Rada tiež pripomína svoje závery zo 7. decembra 2020 o sprostredkovaní mieru zo strany EÚ a opätovne potvrdzuje úlohu kultúrneho dedičstva ako vstupného bodu pre mediáciu.

3. Rada uznáva, že angažovanosť v oblasti kultúrneho dedičstva – vrátane jeho ochrany a zachovania – po konflikte alebo kríze pomáha chrániť identitu jednotlivcov a komúní a slúži ako základ pre udržateľnú obnovu a trvalý mier, a tým prispieva k celkovej odolnosti spoločností. Rada v tejto súvislosti trvá na dôležitosti hospodárskych, sociálnych a environmentálnych aspektov súvisiacich s kultúrnym dedičstvom a podporuje prístup a konkrétne opatrenia zamerané na posilnenie inkluzívneho a udržateľného rozvoja, a to aj pokiaľ ide o pracovné príležitosti pre miestne komunity. Rada tiež zdôrazňuje význam udržateľného kultúrneho cestovného ruchu pre podporu ekonomickej zložky živobytia a vytváranie pracovných príležitostí.
4. Rada zdôrazňuje význam miestnej zodpovednosti a nutnosť umiestniť potreby a účasť miestnych komúní do centra úsilia v rámci podpory partnerských krajín pri zabezpečovaní ochrany kultúrneho dedičstva. Rada v tejto súvislosti zdôrazňuje význam vzdelávania a digitalizácie pri zapájaní sa do budovania kapacít v tejto oblasti, a to aj vrátane potreby zvýšiť informovanosť o existujúcich databázach týkajúcich sa ohrozeného kultúrneho dedičstva. Nabáda na využívanie pokročilých digitálnych nástrojov a technológií na zaznamenávanie, dokumentovanie a zachovávanie kultúrneho dedičstva.
5. Rada potvrdzuje význam angažovania sa v otázkach nehmotného dedičstva ako spôsobu budovania spoločného porozumenia najmä posilnením medzikultúrneho dialógu a dialógu medzi náboženstvami a zabezpečením prenosu tradícií a znalostí. Rada pripomína význam Dohovoru UNESCO na ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva z roku 2003 a zdôrazňuje komplementárnosť a vzájomné prepojenia, ktoré môžu existovať medzi nehmotným a hmotným dedičstvom. Rada okrem toho uznáva potrebu podporovať opatrenia, ktoré sa zameriavajú na zmiernenie negatívnych vplyvov zmeny klímy na prírodné a kultúrne dedičstvo.
6. Rada zdôrazňuje význam prístupu EÚ založeného na hodnotách pri zapájaní sa do ochrany kultúrneho dedičstva v konfliktoch a krízach. Zdôrazňuje sa v ňom aj potreba prijať prístup zohľadňujúci konflikty a rešpektovať zásadu „neškodiť“. Víta pozitívny prínos, ktorý môže koncepcia EÚ znamenať pre zásadu zodpovednosti za ochranu prostredníctvom podpory úsilia zameraného na ochranu kultúrneho dedičstva a zastavenie jeho ničenia.

7. Rada opätovne zdôrazňuje záväzok EÚ v plnej miere vykonávať program zameraný na ženy, mier a bezpečnosť (WPS) a berie na vedomie prínos koncepcie EÚ v oblasti kultúrneho dedičstva k vykonávaniu politického rámca EÚ týkajúceho sa programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť vrátane strategického prístupu EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti a akčného plánu EÚ pre ženy, mier a bezpečnosť. Rada v tejto súvislosti ďalej zdôrazňuje význam inkluzívneho, rovnakého a nediskriminačného prístupu pri zapájaní sa do ochrany kultúrneho dedičstva v konfliktoch a krízach, najmä pokiaľ ide o aspekty súvisiace s rodom, mládežou, osobami patriacimi k menšinám, náboženským presvedčením a komunitami a pôvodným obyvateľstvom.
8. Rada zdôrazňuje záväzok EÚ dodržiavať a posilňovať medzinárodný poriadok založený na pravidlách, ktorého jadrom je Organizácia Spojených národov (OSN), na ochranu a zachovávanie kultúrneho dedičstva a zabezpečiť účinný multilateralizmus, ktorý sa zakladá na dodržiavaní noriem a zásad medzinárodného práva, medzinárodného humanitárneho práva, ochrany ľudských práv a základných slobôd. Rada tiež uznáva ľudskoprávny aspekt tejto otázky, ako sa uvádza v uznesení Rady pre ľudské práva zo 6. októbra 2016 o kultúrnych právach a ochrane kultúrneho dedičstva.

Rada tiež pripomína význam posilnenia partnerstiev s príslušnými medzinárodnými organizáciami, najmä Organizáciou Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru (UNESCO) a Radou Európy (RE), regionálnymi organizáciami, ako aj príslušnými medzivládnyimi a mimovládnyimi organizáciami s cieľom chrániť a zachovávať kultúrne dedičstvo.

9. Rada vyzýva, aby sa ochrana a zachovávanie kultúrneho dedičstva zdôraznili v príslušných strategických a programových dokumentoch a začlenili do práce Rady v rámci spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky.

10. Rada pripomína, že prístup EÚ ku kultúrnemu dedičstvu v konfliktoch a krízach je súčasťou integrovaného prístupu EÚ k vonkajším konfliktom a krízam, v rámci ktorého je súčasťou politicky a operačne ucelenej reakcie EÚ v kontexte globálnej stratégie EÚ. Rada tiež zdôrazňuje význam koordinácie medzi príslušnými nástrojmi a iniciatívami členských štátov, aby sa zlepšila schopnosť rýchlo reagovať v súvislosti s ochranou kultúrneho dedičstva a predchádzaním jeho zničeniu počas kríz a po nich s cieľom stabilizácie a mieru.

Rada tiež zdôrazňuje, že je dôležité začleniť ochranu kultúrneho dedičstva do všetkých príslušných rozmerov súboru nástrojov EÚ pre konflikty a krízy, a to aj v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (SBOP), ako aj do iných oblastí vonkajšej činnosti EÚ a do príslušných finančných nástrojov vrátane Nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce (NDICI) – Globálna Európa.

11. Rada tiež zdôrazňuje dôležitosť príspevku, ktorý by misie a operácie SBOP pri plnom rešpektovaní svojich hlavných mandátov mohli poskytnúť k riešeniu bezpečnostných výziev spojených so zachovaním a ochranou kultúrneho dedičstva.

V tejto súvislosti a v súlade s paktom o civilnej SBOP a závermi Rady zo 7. decembra 2020 Rada so záujmom očakáva špecializovanú minikonceptiu na preskúmanie možností prípadného rozvoja snáh civilných misií SBOP v tejto oblasti, napríklad prostredníctvom možných programov budovania kapacít alebo výcvikových činností.

12. Rada pripomína svoje závery zo 16. júna 2020 o vonkajšej činnosti EÚ v oblasti predchádzania terorizmu a násilnému extrémizmu a boja proti nim. Zdôrazňuje, že nezákonné vykopávanie a rabovanie kultúrnych statkov a obchodovanie s nimi je spojené so závažnými bezpečnostnými hrozbami, keďže poskytuje prostriedky na financovanie organizovanej trestnej činnosti a teroristickej činnosti. Má aj sociálno-kultúrny vplyv, pretože je politickým nástrojom na oslabenie komunít a identity. Rada v tejto súvislosti opätovne potvrdzuje, že je dôležité urýchlene posilniť boj proti nedovolenému obchodovaniu s kultúrnymi objektmi a boj proti terorizmu aj na základe existujúcich medzinárodných právnych rámcov, ako sú príslušné právne nástroje OSN, RE a prípadne iné podobné právne nástroje. Vyzýva na ďalšiu úzku spoluprácu a synergie s aktérmi v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí. So záujmom očakáva, že Komisia vypracuje akčný plán týkajúci sa nedovoleného obchodovania s kultúrnymi objektmi, ako sa navrhuje v jej oznámení o stratégii EÚ na boj proti organizovanej trestnej činnosti na roky 2021 – 2025, ktoré bolo uverejnené 13. apríla 2021, a trvá na tom, že je dôležité zaoberať sa vnútorným aj vonkajším rozmerom tejto témy.
13. Rada vyzýva členské štáty, aby posilnili spoluprácu medzi príslušnými ministerstvami, miestnymi a regionálnymi samosprávami a inými príslušnými zainteresovanými stranami vrátane občianskej spoločnosti a akademickej obce, ako aj príslušnými medzinárodnými, regionálnymi, medzivládnyimi a mimovládnyimi organizáciami. Zdôrazňuje, že je dôležité, aby všetky zainteresované strany EÚ zhromažďovali a vymieňali si najlepšie postupy týkajúce sa iniciatív v oblasti kultúrneho dedičstva vyvinutých v prostredí konfliktov, kríz a po konfliktoch.
14. Rada vyzýva Európsku službu pre vonkajšiu činnosť (ESVČ) spolu s Komisiou a so všetkými príslušnými agentúrami a orgánmi EÚ, aby si vymieňali najlepšie postupy a rozvíjali odborné znalosti zamerané na začlenenie otázok kultúrneho dedičstva a jeho ochrany do predchádzania konfliktom a krízového riadenia. Rada tiež vyzýva ESVČ a Komisiu, aby do jedného roka a pravidelne podávali Politickému a bezpečnostnému výboru správu o pokroku dosiahnutom pri vykonávaní navrhovaných opatrení a hlavných prvkov stanovených v koncepcii.